

54 originals (pintures, collages, gravats), alguns exposats per primer cop, dues planxes gravades i dos objectes trobats (*objets trouvés*) conformen la mostra antològica més completa organitzada fins ara sobre un dels mestres indiscutibles del gravat contemporani internacional.

*Selecció a cura de Joan Barbarà,
Om Barbarà i Joan-Francesc
Ainaud.*

Col·labora:

Nat a Barcelona el 1927, Joan Barbarà va iniciar-se en la pintura en el taller d'Antoni Prats i Baqué l'any 1945, però aviat comença a practicar-la tot sol en un minúscul estudi situat al carrer de l'Argenteria. L'any 1943 ja havia participat en una col·lectiva en la sala de l'entitat excursionista de Sarrià «Els Blaus» on exposarien, junts, l'escultor Francesc Boadella i els pintors Pere Tort, August Pui, i Joan Ponç. I molt més tard, l'any 1957, a les «Galeries Laietanes», individualment amb olis i gravats propis. Pels volts de 1950 ja s'havia posat a treballar al taller

d'estampació que el químic i fotògraf Francesc Mèlich regentava al carrer d'Espolsasacs, freqüentat per Édouard Chimot, gravador francès resident a Barcelona on, en els anys de la nostra postguerra, tenien una certa acceptació les edicions de luxe dels seus gravats de suggestives figures femenines. Chimot ajudà Mèlich a perfeccionar-se en les tècniques calcogràfiques. Aviat, Joan Barbarà s'independitzà i establí pel seu compte un taller de gravador al carrer de Boters. Tanmateix, no trigaria a traslladar-lo al Poble Espanyol de Montjuïc que, llavors, funcionava com a «Museo de Artes e Industrias Populares» sota la direcció de l'historiador Agustí Duran i Sanpere. Aquest, probablement, li oferí un local de l'esmentat recinte, en saber que havia obtingut un premi de gravat de l'«Exposición Municipal de Bellas Artes» de la primavera de 1953. No és arriscat, però, suposar que Duran també hauria estat ben disposat respecte de Joan Barbarà després d'admirar els vint-i-tres excel·lents aiguaforts que ell havia realitzat en el període 1952-53 per al llibre de Joan Triadú *El Collsacabra*, finançat pel bibliòfil Vall i Perdigo. El 1955,

amb una acurada versió a l'aiguafort de la Plaça del Doctor Letamendi, col·labora a la col·lecció intitolada «Dotze paisatges urbans de Barcelona», dintre de la sèrie «Els gravadors de la Rosa Vera». Gradualment, Barbarà es va obrint camí en el món de la calcografia. Cal, però, assenyalar d'una manera especial l'any 1957, data que representa una fita cabdal en la seva vida i en el seu currículum artístic: se'n va a París gràcies a una borsa d'estudis obtinguda per mediació del benemèrit «Cercle Maillol» de l'Institut Francès de Barcelona. Abans d'iniciar la prometedora estada a la «Ville Lumière» Barbarà té un especial interès a conèixer Pau Roig, llavors dedicat a la pintura per dificultats de visió, però que, a la capital francesa, i en l'interval entre les dues guerres mundials, havia guanyat un gran prestigi pels seus aiguaforts. L'entrevista amb Roig fou molt profitosa per al borsari per orientar-se per la ciutat del Sena. Aquest també es procurà de Joan Cortès crític d'art de «Destino» i de «La Vanguardia», una lletra de recomanació per a Just Cabot, sagaç home de lletres, que havia

dirigit el setmanari «Mirador», llavors refugiat a París, on regia un establiment d'antiguitats. l'esmentat literat, com era d'esperar, acollí el jove compatriota amb molta cordialitat i va posar-lo en contacte amb el català Lluís Bracons, que s'havia obert camí com a xilògraf i que tenia molt predicament en la indústria parisenca de la calcografia. Gràcies a Bracons, el pensionat pogué treballar i millorar els seus coneixements en quatre o cinc dels tallers més importants de la capital, als quals confiaven la reproducció de les respectives obres d'artistes de la talla d' André Masson, Henri Matisse, Joan Miró o Pablo Picasso, que Joan Barbarà pogué tractar personalment. Encara més, l'any 58 va obrir a París, juntament amb Lluís Bracons i Suzanne Duplessis, un «Atelier de Recherches Plastiques et Techniques Calcographiques» que va tenir força èxit. Retornat a Barcelona, va acceptar la proposta de l'editor barceloní Gustau Gil i Esteve, d'associar-se amb ell per a la producció d'obres de bibliòfil amb el segell de «Las Estampas de la Cometa». L'any 1975 funda un taller de gravat per reproduir obres

pròpies i de diversos artistes, com Antoni Tàpies, encara que, d'una manera gairebé exclusiva, ho fa per a Joan Miró, vell amic seu de París. El 1986 realitza dotze aiguaforts de paisatges catalans aplegats sota el títol de «La Masia», d'una simplificació estilística que voreja l'abstracció. El 1991 exposa a la «Galeria Maeght» de Barcelona uns atrevits experiments de gravats de tècniques diverses i collages amb temes de fruita i altres propis de les natures mortes que produeixen una gran impressió a la crítica i al públic en general. L'any següent, executa uns gravats per a l'edició de bibliòfil «Empúries, inici d'un retorn» amb un text de l'hel·lenista Eudald Solà, els originals del qual s'exposen a la barcelonina «Galeria Tristan Barbarà». El calamitos incendi del «Gran Teatre del Liceu», sobrevingut a començaments del 1995, va inspirar l'artista per realitzar, als pocs dies del fatídic succés, un aiguafort de gran format que descriu amb implacables tintes negres l'interior del coliseu devastat. L'exemplar que Barbarà es reservà per a la seva col·lecció particular fou estampat sobre un full tenyit de roig

que, inevitablement, suggereix la imatge del foc assolador.

Una sèrie especialment important és *Negre sobre negre*, formada per 17 gravats. Es tracta d'aiguaforts sobre planxes de coure de grans dimensions treballades a totes dues cares, d'una manera insistent, fins a obtenir calculades erosions cobertes, en part, amb papers que són novament sotmesos a estampació fins a aconseguir una captivadora mescla d'aiguafort i collage i un joc de tintes que va del negre espès al blanc immaculat del suport, passant pel gris translúcid. El tema recurrent en tots els gravats de la sèrie és el d'unes arcades esteses sobre uns carrerons que suggereixen tant els de l'antic call de Girona, com els de qualsevol poblet andalús (como Arcos de la Frontera, posem per cas) o, fins i tot, de l'exòtica «kasbah» d'Alger, és a dir, elements arquitectònics d'una vella i comuna civilització de la Mediterrània. Carrers deserts que no tenen res a veure amb les reconstruccions arqueològiques de les famoses *vedute* de Piranesi. Un captivant joc de formes geomètriques una perfecta combinació de valors tonals i

estructurals, que novament acredita Joan Barbarà com a un artista de gran sensibilitat que, amb un admirable domini de les tècniques calcogràfiques, invalida la ja superada distinció entre «pintura» i «gravat».

Finalment, a les natures mortes, Joan Barbarà combina la pintura amb el gravat. Es tracta d'una perllongació mateixa de la seva obra perquè les peces enganxades a la tela han estat prèviament pintades per l'artista. I, més enllà del motiu, Barbarà posa l'èmfasi en el protagonisme del fons de les seves obres.

(Text extret parcialment de l'escrit d'Enric Jardí: Un autèntic esdeveniment, publicat el 1996 amb motiu de l'exposició de l'exposició de la sèrie Negre sobre negre).